VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za vesmírnou pozitivní energií do kláštera v Panenském Týnci

GPS souřadnice: 50.2957221, 13.9164758

Praktické informace

Délka trasy: 4 km

Obtížnost: Lehká krátká trasa s jediným kopečíčkem. I pejskům se výlet bude líbit. V obci však musejí být na vodítku.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: Padesát kilometrů ujedete přibližně za hodinu. Dáte se po D7 směr Slaný a pak na exitu 37 odbočíte na Panenský Týnec.

Parkování: Hned u kláštera je malé parkoviště. Za den parkování zaplatíte 30 Kč.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Možnost občerstvení: Penzion Na Pile.

Nejbližší další výlety agentury Velká dobrodružství: Kounovské řady, Peruc, Okoř, Lovoš, Jirkov.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Výlet testovaly kamarádky Anežka a Nela z Žatce, doprovod jim dělaly jejich babičky.
Anežka (8 let): „Klášter neměl střechu, žádné síly jsem necítila, ale bála jsem se, že na mě spadne bobek od holuba.“
Nelča (9 let): „Mně se líbily kozy a taky rybníček. Klášter byl celý začarovaný.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás na magické místo, které je plné tajemství. Prostor nikdy nedokončeného chrámu v Panenském Týnci již po staletí přitahuje nejrůznější psychotroniky, léčitele, duchovní i umělce. I pouhé zvědavce. Proč je nedostavěný? Kde se bere zázračná energie? Jaká má další tajemství? Proč ho rádi vyhledávají svatebčané? Na všechny tyto otázky se pokusíme odpovědět a přidáme také povídání o zdejší přírodě a historii. Budeme hledat lebky, kamenné nápisy, starodávné milníky cest a také vzducholodě. :)

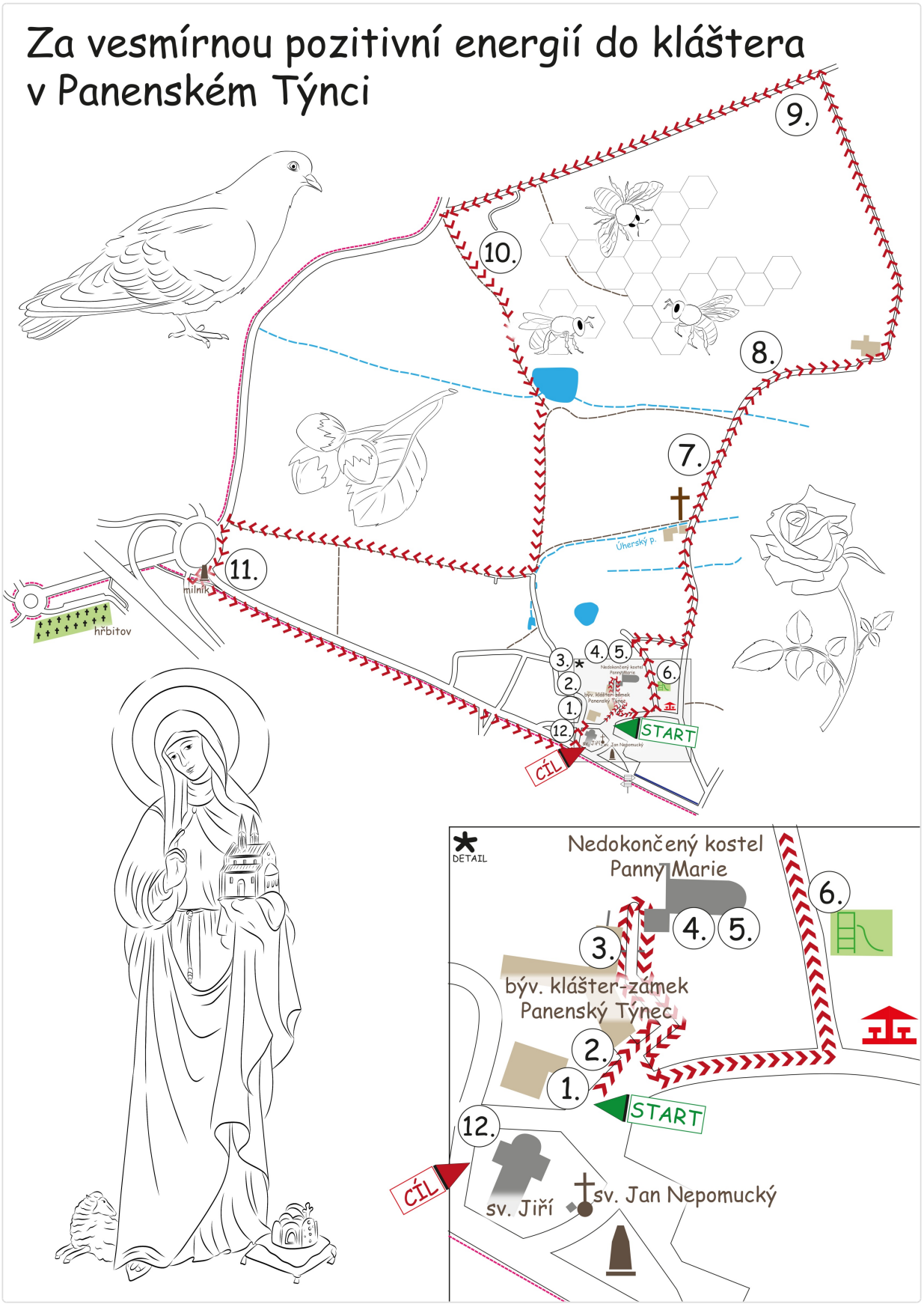
Panenský Týnec je tak pozoruhodná obec, že ji milují i filmaři. Natáčel se zde například seriál *Vědma.* Nebo hororový film *Kytice.* Takže pokud na tuhle umrlčí klasiku máte nervy, pusťte si ji a napište, ve které baladě jste Panenský Týnec poznali.

Tento výlet vznikl na objednávku a s velkou pomocí městysu Panenský Týnec ve spolupráci se spolkem Komunita Tejnecko. Díky tomu je ZDARMA! :)

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky, máte rádi záhady a místa, kde straší? Tak to se vám bude dnešní výlet líbit. Ukážeme vám totiž místo, kam údajně proudí kladná energii z vesmíru. Prý přímo do centra nedostavěného týnského chrámu. Něco na tom asi bude, protože tento chrám získal v roce 2014 v soutěži DestinaCze (vyhlášené agenturou CzechTourism) titul nejmagičtějšího místa v Česku. Nebudeme ale mluvit jenom o magii, na našich výletech nikdy nechybí pohádkové vyprávění nebo třeba písničky. Stejně jako ke všem našim výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Půjdete-li správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte.

Mapa výletu

Za vesmírnou pozitivní energií do kláštera v Panenském Týnci
9.
10.
8.
7.
11.
milník
hřbitov
Úherský p.
3.
4.
5.
6.
2.
1.
12.
START
CÍL
DETAIL
Nedokončený kostel Panny Marie
4.
5.
6.
3.
býv. klášter-zámek Panenský Týnec
2.
1.
START
12.
CÍL
sv. Jiří
sv. Jan Nepomucký

Doplňovačka

Jdeme na to:

Panenský Týnec je městys s přibližně 400 obyvateli. Leží na hranici lounského okresu a sousedí se Středočeským (Ústeckým) krajem.

Víte, co je městys? V encyklopediích se píše, že městys nebo také městečko je historický typ obcí, co ještě tak úplně nejsou město, ale také už tak úplně nejsou vesnice. Prostě něco mezi. Městyse již měly na rozdíl od vesnic právo pořádat výroční a dobytčí trhy. Také musely mít alespoň maličko městský charakter a plnit roli spádového městečka pro okolní vsi. Co vy? Také bydlíte v městysu?

Zaparkujte poblíž kláštera (ideálně na parkovišti, co k němu patří) a rozhlédněte se.

Podívejte se na hnědý ukazatel. Najděte šipku, která ukazuje ke hřbitovu. (Z tohoto směru se mimochodem budeme vracet).

Vidíte vedle nápisu křížky? Kolik jich je? K tomuto číslu připočtěte ještě číslo 2.

1. **Napište výslednou číslovku.**

Těžko uvěřit, že přes jeho minirozlohu a minipočet lidí, kteří zde trvale žijí, se historie tohoto místa táhne hodně hluboko, až do začátku dvanáctého století. Ale je to tak. Časy největší slávy Panenského Týnce pamatuje nádherný – i když nedostavěný – objekt chrámu Panny Marie, který je přímo před vámi. První zmínky o svatostánku pocházejí již z roku 1316, kdy se jej rozhodl vystavět chrabrý bojovník rytíř Plichta ze Žerotína.

Máme tady nějakého Plichtu? A chtěl by se tak někdo jmenovat? Zkuste si toto křestní jméno se svým příjmením. Jak to zní? Legračně, že? :) Plichta je navíc výraz, který se používá ve sportu, když bitva mezi mužstvy dopadne nerozhodně. Takže možná Plichta odkazuje k tomu, že byly rytířovy bitky samá plichta.

Plichtovy plány se ani po sedmi stech letech nepodařilo dotáhnout do konce. Přesto na věčné „staveniště“ rok co rok přijíždějí stovky a stovky návštěvníků. Chtějí se na vlastní kůži přesvědčit o magické síle místa. Stejně jako my…

Chrám Panny Marie nebyl dostaven, **klášter františkánských klarisek** ano. Takže o místní zálibu v nedodělávkách nejde. Možná je to tím, že klášter vznikl z popudu člena rodu Žerotínů Habarta, jenž chtěl tímto počinem poděkovat tehdy ještě žijící Anežce (později sv. Anežce) za její zázračnou pomoc jeho ženě, které podle vyprávění pomohla vyléčit neplodnost.

Nebohá manželka chtivá potomka měla přitisknout svůj bok k Anežce – a prý se tím uzdravila. Alespoň to praví legenda. Po tomto zázračném zákroku povila za život mnoho dětí.

Brankou vstupte k budově bývalého kláštera, který těsně sousedí s nedostavěným chrámem.

Postavte se k tabuli s mapou *LOUNY A OKOLÍ.*

Najděte na mapě kompas.

2. **Opište písmenko dole na kompasu.**

Jedna z legend tvrdí, že svatá Anežka klášter kdysi osobně navštívila. Někteří lidé se dokonce domnívají, že by v Panenském Týnci mohly být uloženy její ostatky. Není to však prokázáno, i když je zde již mnoho vědců hledalo a kutalo.

(Když se zdejší příbytek klarisek stavěl, šlo tehdy o teprve třetí františkánský klášter na území Čech. A byl budován pro řád založený právě svatou Anežkou Českou. První klášter je v Praze ve Stínadlech. Jmenuje se Anežský a najdete ho v místech, které podle knížek Jaroslava Foglara patřilo Vontům a odkud se vynořili jak ježek v kleci, tak Jan Tleskač. I tam vede jeden z našich výletů s tajenkou. :))

Habarta tady asi nemáme, ale s Anežkou bychom mohli mít štěstí. Je tady nějaká? Znáte nějakou slečnu či paní s tímto jménem? Slečinky, pokud ještě nejste plnoleté, pro jistotu se k žádné Anežce bokem netiskněte. :)

Přibližně po sto letech od založení (v roce 1382) byl klášter vypálen a jeptišky, které se v něm ukrývaly před zlobou lounského vojska, přišly o život. Bylo třeba velkých oprav a Žerotínové se do nich s vervou pustili. Především již zmíněný Plichta ze Žerotína, který – jak už víme – toužil postavit také onen chrám. Oba projekty najednou ale nezvládl zaplatit, a tak dostal přednost klášter. Chrám se měl konečné podoby dočkat později. Nikdy už na to ale nedošlo. Nepřipomíná to rodičům – nebo i vám – něco? Nám přísloví: Co můžeš udělat dnes, neodkládej na zítřek.

Klarisky zamýšlely v klášteře zřídit školu pro chudé dívky. Bohužel se jim to nepodařilo, protože rozkazem císaře Josefa II. z roku 1782 byl tento ryze český klášter zrušen. No, třeba by se škola pro chudé dívky hodila i dnes, takže: Nikdy není pozdě!

Po zrušení řádu se majitelem sídla v roce 1787 stal kupec Jan Tuscany, jehož potomci si nechali v 1. polovině 19. v klášterní zahradě postavit nový zámeček. Dalším majitelem se stal obchodník s plaveným dřívím z pražského Podolí Vojtěch Renner a posléze v roce 1872 hraběnka Terezie z Herbersteinu. Herbersteinové drželi Týnec až do roku 1945.

V současnosti je klášter v užívání městyse, který zde má svůj úřad, obřadní síň a knihovnu. Také zde má kancelář paní Klára, kterou napadlo nás oslovit, abychom pro vás výlet napsali. Tak jí zamávejte do okna! :)

Vidíte někde znak Panenského Týnce? Ve stříbrném štítě má černou orlici se zlatou zbrojí a jazykem… Zkuste se rozhlédnout, jestli ho na vás někde orlí samice nevyplazuje.

Určitě jste si všimli hnědé pokladničky na dobrovolné vstupné. Takže poprosíme o příspěvek. Je to přece fakt zázrak, že se do tak nádherné a tajemné památky neplatí žádné vstupné.

Také vidíte dřevěnou sochu paní. Co vám připomíná? Vílu? Polednici? Představte si, že právě v těchto místech se natáčel hororový film *Kytice*. Tak by to klidně polednice mohla být…

Procházíme pod kamennou branou. Tady by se už na vás nějaká ta orlice měla „orlit“ docela určitě. Kdo vidí, vyplázne jazyk jako orlice a projde. Kdo nevidí, nechá pusinku zavřenou a hledá! :)

3. **Kolik nožek dravců celkem vidíte nad portálem?**

Pokud ještě chvilku vydržíte nevrhnout se rovnou do srdce chrámu, odbočte doleva, ať se na klášter můžete podívat z druhé strany. Tvoří ho patrová trojkřídlá budova s dochovaným renesančním portálem z roku 1548 a pavlačí podepřenou pilíři.

Vidíte tajná dvířka do země? Co asi skrývají? Že by sklepení s tajemnými omamnými lektvary? Nebo s utopenci s cibulí?

Před klášterem stojí stromeček. Jenže nemáme odvahu zeptat se vás, jestli poznáte, co je to za druh. Tušíme totiž, že už jste jistě stejně dávno mezi chrámovými holuby. Je to tak, že? :)

Vraťme se tedy v myšlenkách i tělesně k chrámu. Slavný bojovník Plichta ze Žerotína dokonale vystihl místo, kde se rozhodl tuto poctu Bohu vystavět. Má se za to, že kostel stavěla slavná huť Petra Parléře, která po sobě zanechala například takové skvosty, jako jsou Karlův most nebo Chrám svatého Víta v Praze. Podle psychotroniků se pod týneckým svatostánkem nacházejí hned dvě zóny pozitivní energie, které se zde navíc kříží, čímž svoji sílu násobí. Není tedy divu, že jde o ideální místo pro lidi, co se potýkají například s psychickými problémy. Energie, která tudy prochází, dokáže prý odstraňovat melancholické stavy, chmury, deprese… A dokonce odvrátit sebevražedné myšlenky. Uf. Ještěže je nemáme!

Spirituální síla se zde prý skrývá v kamenných zdech chrámu. Nemusíte se bát, že byste místa vyzařující magickou energii nepoznali. Nápovědou vám budou vyšlapané cestičky a ohmatanější partie zdí. Pozitivní zóna zde v nitrech návštěvníků probouzí dobrou náladu, elán a radost ze života, pomáhá nemocným. Dlouhodobější pobyt nebo časté návštěvy – zejména posezení v trávě uprostřed chrámu – jsou doporučovány lidem po mozkové obrně, mozkové mrtvici a po veškerých úrazech hlavy.

Zavřete oči a… Vnímat energii! Povinně! Koho brní prstíky? A komu kručí v bříšku? :)

A kdo slyší stovky holubů, kteří chrám obývají?

4. **Jak se jmenuje samice od holuba?**

Zpočátku šlo budování rychle, zvláště po bohatém příspěvku pánů ze Žerotína, jejichž znak – dvě gotické orlice – jste viděli

nad portálem.

Předveďte, jak orlové na erbu vypadají: Roztáhněte „křídla“!

Teď si nejsme jisti, jestli orli loví holuby. Že byste třeba nějaké to holoubátko uchvátili k svačince…

Po smrti slavného rytíře pomalu začaly docházet finance. Dokončení se protahovalo, pokračovalo se jen pomalu. A jak už jsme si říkali po požáru kláštera v roce 1382 zůstal chrám nedokončen nadobro. Možná Plichtovi potomci neměli dost vůle k dostavbě velkého díla… Ne každé dědictví je vítáno.

Chrám tedy nyní tvoří 21 metrů dlouhé, 9 metrů široké a přes 20 metrů vysoké kněžiště. Ze západní trojlodní části zbyly jenom jižní zeď a portál, část západní zdi a část základů. A také novější barokní zvonice.

Vidíte zvonici? Jakou barvu má její omítka? Když se tato barva smíchá se zelenou, jakou získáme barvičku?

5. **Napište název barvy.**

Místo přitahuje citlivé bytosti, vnímavé vůči esoterickým vlněním. Zvlášť ty starší, kterým už věk na bedra naložil nějaké ty nemoci a bolístky. Ale také zamilované, kteří doufají, že zde jejich láska dostane nový náboj. Na záhadné místo opředené legendami samozřejmě také míří velké množství turistů – zvědavců. Ale i svatebčanů. Před časem zde řekli své „ANO“ známá biatlonistka Gabriela Koukalová a badmintonista Petr Koukal. Jak však vidno, štěstí v manželství jim chrám nepřinesl.

Podle mínění mnohých psychotroniků se v klášterním oparu dodnes zjevuje duch Plichty ze Žerotína. Tento slavný bojovník ve službách českého krále Jana Lucemburského padl v roce 1322 v bitvě u Mühldorfu. Dle pověsti odpočívá ve zdejším podzemí a dodnes svůj Panenský Týnec stráží. Nedovolí, aby se na místě chrámu něco postavilo. Ani stan. :)

Až si chrám prohlédneme ze všech stran a načerpáme dostatek energie k dalšímu šlapání, projdeme parkem až k dětskému hřišti. I tady se vám bude líbit. Nebo se snad pleteme? :)

Najděte ceduli, která říká, že sem má jedno zvíře VSTUP ZAKÁZÁN. Ve skutečnosti sem může, ale musí být na vodítku.

Které to je? Máte nějaké takové doma? A s sebou?

Když už jsme u těch pejsků… Jak se jmenoval psí kamarád Macha a Šebestové ze známého večerníčku?

6. **Jak se jmenuje pes?**

Podle mapky jdeme nyní z mírného kopce podél domů ven z obce. Naposledy se ohlédněte a zamávejte chrámu. My vám k tomu mávání povíme ještě jednu zajímavou věc.

I klášter si musel na svůj provoz nějak vydělávat. Jedním ze zdrojů jeho příjmů byla asi od roku 1730 výroba oblíbeného léku – kapek sv. Anežky. Tajný recept na léčivý elixír měly pražské klarisky získat od vděčné polské šlechtičny, která se v nouzi uchýlila do Anežského kláštera a recepturu jeptiškám prozradila, když ji zachránily. Lék, který býval nesmírně populární, upadl po zrušení kláštera v zapomnění. Zbylo pouhých pár lahviček u jisté pražské vdovy. Jednoho dne zaklepal na její dveře chudý student z Polska. Že je potomek zachráněné šlechtičny a shání se po rodinném receptu. Vdova mu lahvičky dala. Pokusy o zjištění složení tajemného elixíru však skončily tragicky. Při zkoumání došlo k výbuchu, který student nepřežil. Ani elixír. Tajemství tak zmizelo navždy.

Z čehož plyne, že ti, kdo se budou rádi a s chutí učit chemii, mají šanci navrátit lidu zázračné zdraví. Na rozum Anežčiny kapky nejspíš nefungují. Doba ale pokročila a: *Nikdy neříkej nikdy!*

Štěrková cesta nás kolem jehličnatého lesíku nalevo odvede kolem domečku zarostlého přísavníkem až ke křížku. Vidíte sloup obrostlý zelení?

Kdo u křížku bude první? Přejeďte prstíky po kříži a něco si přejte.

Všimli jste si, že jste přešli potok?

Jmenuje se Úherecký a po část roku je vyschlý. Po čem si myslíte, že se jmenuje? Podle obce Úherce, která leží nedaleko odsud. Jaké znaménko napíšete nad U? Kroužek, nebo čárku? Je to na začátku slova, takže vždy čárku. Zapamatujte si to

dobře, ještě si vás dnes vyzkoušíme!

Pokračujeme po cestě. Všude kolem rostou šípkové keře. Znáte pohádku o princezně, která se o ně píchla? Jak se jmenovala?

7. **Kolik spala let?**

Městys Panenský Týnec nalezneme na náhorní plošině Džbánské vysočiny, která leží na opukových vrstvách. Toto městečko patří mezi nejvýše položená místa lounského okresu ve výši 360 metrů nad mořem. Víte, co je opuka?

Hornina, která vznikala z nejjemnějších částic usazených na pradávném mořském dně. Mimo jiné z jehlic mořských hub mikroskopických rozměrů a zbytků dírkonošců.

Až se budete nudit, zjistěte si, jak takoví dírkonožci vypadali. Jak se asi dají nosit dírky? Nebo je měli na nožičkách?

Původní název obce byl pouze *Týnec*. Označení je odvozené od slova *týn* či starokeltského *taun*, což znamená *hrazené*, *otýněné*, *opevněné kůly*. Později byl název doplněn podle panen klarisek na Panenský Týnec.

Městečko vzniklo na místě, které bylo osídleno už v pravěku. Což není domněnka, ale fakt. Archeologové tu kopali tak dlouho, dokud to nedokázali. Důkazem jsou mnohé nálezy. Nejznámější je velká bronzová spona římského tvaru s ornamenty, která je uložena v lounském okresním muzeu.

Víte, jak vzniká bronz? Je to slitina mědi s cínem. Právě podle bronzu je pojmenováno jedno období pravěku, kdy byl hojně využíván. O této době psal například spisovatel Eduard Štorch v knížce *Bronzový poklad*. Znáte? A znáte *Lovce mamutů*? Úžasná knížka!

Nebo se do pravěku můžete vydat s Machem a Šebestovou. Znáte tenhle večerníček? Už jsme o něm dnes mluvili. :)

Když byla jednou ve škole řeč o době ledové, kdy žil člověk neandrtálský, vrtalo Šebestové hlavou, jak oni vlastně tenkrát ty mamuty jedli. S brusinkami nebo jak? Hele, Machu, řekla Šebestová, na co máme to kouzelné sluchátko, my se tam můžeme podívat. A taky ano, v tu ránu byli v pravěku, ale byla tam zima jako v psinci, všude samý mamut, brzy potkali i neandrtálce, nastydlého, to víte, doba ledová...

Vzpomenete si, jak se jmenoval neandrtálec, kterého si spolužáci přivezli a udělali z něj školníka? Byl to pan Huml.

8. **Jak se jmenuje bylina, ze které ve večerníčku dělali omáčku k mamutímu masu?**

Máte tu omáčku rádi? Naše děti ne, ale rodiče ji přímo milují! Hezky s domácím knedlíčkem a hovězím masem. Mňam! Jakou omáčku máte rádi vy? Asi rajskou, že?

Nyní nás čeká fakt maličký kopeček. Spíš jen hrbolek nebo pahorek. Jediné stoupáníčko, které na trase potkáme. Přivede nás až k budově bývalého ovčína. Než k němu dojdeme, ještě si chvilku povyprávíme o historii obce. Dobře poslouchejte a jméno silnice si zapamatujte. Možná se vám dnes ještě bude hodit.

První písemná zmínka, která se k místu váže, je z roku 1115, kdy byl Týnec jako ves spojován s klášterem v Kladrubech. Měl tehdy dvě brány – na východě byla Slánská a na západě Lounská. Při stavbě důležité císařské silnice v roce 1799 z Prahy do Lipska však musely být zbourány. Po této Lipské silnici se do Panenského Týnce sjeli 19. srpna 1813 tři tehdejší vladaři: císař František I., pruský král Bedřich Vilém III. A ruský car Alexandr I., který zde i přespal. Tito mocipáni se pokoušeli najít společnou cestu k míru pro Evropu. K míru, který se podařilo s menšími výkyvy udržet po příští půlstoletí, což byla na tu dobu věc nevídaná!

Přicházíme k budově bývalého ovčína. Kterápak zvířátka tady asi žila?

Jak se jmenuje mládě ovce? A jak dělá ovce?

Znáte nějakou písničku o ovečkách?

Třeba: *Beskyde, Beskyde, kdo po tobě ide, černooký bača ovečky zatáčá, černooký bača ovečky zatáča...*

Kolik oken ze strany od cesty na ovčíně napočítáte? Kolik dalších byste museli přidat, abyste dosáhli svého věku? Autorka tohoto textu by potřebovala mrakodrap! :)

Ovce jsme tady neviděli, byla tu jiná rohatá zvířátka. Která to jsou?

Cesta nás vede ještě kousek nad ovčín. O kozách nás však žádná píseň nenapadá. Že bychom si ji vymysleli? My jsme na to líní jako kozy, ale vy byste to zkusit mohli. Pokud jste také leniví, musíte se jako my cestou k letišti spokojit s ještě jednou písní o ovcích. Béééé! :)

Ovčáci, čtveráci,
vy jste naši vičku
i tu čočovičku
vy-pá-sli.

To je lež
jako věž
nebyla to vička
ani čočovička,
byl ….

9. **Doplňte plodinu.**

Copak je to asi vička? :)

Jedná se o zdrobnělinu botanického názvu rostliny vikev (*Vicia*). U nás jich prý roste 17 druhů. Googlík tvrdí, že je trochu podobná hrášku a že ji starší spoluobčané v dětství trhali a jedli. V krmných směsích dodávala dobytku fosfor a dusík. Že by tohle bylo tajemství energie Panenského Týnce? Nebo recept při výpadku školní či školkové jídelny?

Před sebou vidíme **Letiště Panenský Týnec**.

Vidíte dopravní značku? Copak asi zakazuje? Přečtete nápis na ní?

Toto veřejné vnitrostátní civilní letiště je určeno pro provoz letounů, vrtulníků, kluzáků, ultralehkých letadel, volných balonů a vzducholodí. Letiště má jednou asfaltovou ranvej o délce 2505 metrů.

Kdo nám zde vyfotí vzducholoď, má u nás lízátko.

Víte, jak vypadá vzducholoď? Možná ji rodiče znají z románu Julese Verna *Ukradená vzducholoď*. Ale tyhle nafukovací koráby létaly i v jiných verneovkách. Tento francouzský spisovatel měl rád všechny podivné dopravní prostředky. Jeden se jmenoval Nautilus a řídil ho kapitán Nemo. Víte, co to bylo?

Ale vy spíše znáte Nema z proslulého animovaného filmu *Hledá se Nemo*, že? V Čechách by se tenhle filmeček mohl jmenovat *Hledá se klaun*, protože tahle rybička je klaun očkatý. :)

Jakou měl Nemo barvu?

My na letiště samozřejmě nejdeme, neboť nemáme pilotní průkaz. Vy jste zase nejspíš svůj letoun zapomněli doma. (Pochopitelně, kdo by se s ním tahal na výlet!) Pokračujeme po kamenité cestě doleva. V okamžiku, kdy se polňačka spojí s asfaltkou, odbočíme kolem dřevěného plůtku opět doleva.

Cesta vede kolem včelína. Včelí úly jsou zde zvláštní, že?

Jaké znaménko napíšeme nad U ve slově úl? Je na začátku, takže…

Znáte nějakou pohádku o včelách? Co třeba tu o Máje.

Učení …….. zkušení,
já rád bych vám teď podotknul,
nikdo z vás nemá tušení,
že v dálce stojí malý úl…

10. **Doplňte slovo na začátku písničky.**

Víte, jak je to dál? Byla Mája dělnice, nebo včelí matka?

V úlu je matka jediná samice s vyvinutými pohlavními orgány. Dělnice je mají zakrnělé. Každé včelstvo má jen jednu dospělou matku a každá matka se páří jen jednou životě. Ovšem se 6 až 10 trubci. Jejich sperma si pak uchová v semenném váčku po celý život. V případě úhynu matky se jedné nebo více dělnicím aktivují (zprovozní) vaječníky. Jenže dost zbytečně. Páření stejně nejsou schopny. Kladou jen neoplozená vajíčka, z nichž se líhnou výhradně trubci. Proto se těmto náhradním matkám říká trubčice. Trubčice již nikdy nepřijmou novou matku, a tak je včelstvo odsouzeno k zániku. Trubcokladná matka je pro každého včelaře komplikací, ovšem trubčice hotovým neštěstím.

To by člověk nevěřil, jak je vznik medu složitý…

Zarostlá pěšinka nás přivede k rybníčku Hladičák. Když budete potichoučku, možná na vás z vody vykoukne hlava prastarého okouna Hladíčka. Kromě něj se tu mrskají i plotice a američtí sumečci. Rybník je soukromý a koupání v něm nedoporučujeme. Je pro rybky, ne pro lidi. Na rybolov raději hned zapomeňte, nejspíš by vás majitelé hnali.

Od rybníka se pomalu vracíme do obce. Jdeme rovně a vyhlížíme krásné vysoké stromy. Poznáte druh?

Topoly jsou velké stromy s rozložitou korunou a mohutným kmenem. Dorůstají výšky 30 až 35 metrů. Patří k nejrychleji rostoucím dřevinám. Přestože topoly dokážou dorůst úctyhodných rozměrů, v nepříznivých podmínkách se vyskytují pouze ve formě keřů.

Ve starých herbářích se popisují tři známé druhy topolů (bílý, černý a lybický), které se používaly jako léčivky. V minulosti se listí černého topolu smíseného s octem užívalo při bolestech, které způsobuje nemoc zvaná dna. Semeno pité s octem zase prý pomáhalo při padoucnici, což není nic jiného než mnohým bohužel dobře známá epilepsie. Nic z toho ale dnes vyrábět ani konzumovat nezkoušejte. Jsou jistější cesty, jak se vyléčit. :)

Znáte nějaké významné osobnosti, které mají ve jméně slovo topol*? Poradíme, že jedna byla premiérem. Pak tu máme básníka Topola a jeho synky – spisovatele Jáchyma a hudebníka Filipa. Filip už bohužel není mezi námi, ale na koncerty jeho skupiny* Psí vojáci *vzpomíná autorka tohoto textu dodnes. Už asi tak přes 30 let… :)*

Jakmile dojdeme k Úhereckému potoku, odbočíme doprava a kvačíme kolem domů k rušnému kruhovému objezdu. Čeká na nás u něj totiž **milník**.

Milníky byly u důležitých cest budovány již od starověku. Jsou to sloupy, co stojí u silnic nebo vodních toků a označují vzdálenost od výchozího místa v mílích. Kulatý kamenný sloup vysoký 2 metry s jednoduchou vrcholovou hlavicí se dochoval také na západním okraji Panenského Týnce u silnice vedoucí do Loun. Byl opraven v roce 2006.

U milníku najděte naučnou tabuli. Zkuste zjistit, jak se jmenovala silnice, která vedla z Prahy do Lovosic a Ústí k saské hranici.

11. **Jak se jmenovala silnice?**

Odbočka z trasy k hřbitovu – cca 5 minut
Jen o kousek dál za podjezdem dálnice je krásný hřbitov.

Jeho chloubou je velká empírová ***hrobka Jana Tuscanyho*** *z roku 1800. Tvoří ji vysoký jehlan s vázou a sochami – vlevo sedí žena s lebkou a vpravo génius víry ukazující k nebi. Na podstavci jsou české nápisy a verše. Od 23. října 1801 zde odpočívá pan Ambrož Tuscany, jenž zesnul v požehnaném věku 80 let.*

(Rod Tuscanyů koupil zdejší panství v roce 1797 a v roce 1799 si v klášterní zahradě postavili nový zámeček. Měli na to, protože to byl velmi bohatý obchodnický rod pocházející z Itálie – z Toskánka. Odtud tedy i jméno rodu. Silně nábožensky založení Tuscanyové také založili tento hřbitov a hned několik měsíců po dokončení do hrobky uložili tělesné ostatky seniora Ambrože a o pár týdnů později i Jana.)

Lebek je na hrobce mnohem více, najdete je všechny? A v tomhle má sídlit naše neumělá inteligence? Brrrr.

Na hřbitově se také nachází hrob botanika, objevitele, cestovatele a vynálezce **Benedikta Roezla**, známého lovce orchidejí. Zkuste ho najít.

Benedikt byl velký dobrodruh. Vlastní vynález – stroj na zpracování agáve – mu rozdrtil levou paži. Ale i takto postižený procestoval celou Ameriku. Domů do Evropy zasílal z cest různá semena exotických rostlin, především orchidejí. Má

pomník v Praze na Karlově náměstí.

Od hřbitova se stejnou cestou vracíme k milníku. Teď se buď vydáme hlavní obecní cestou přímo ke kostelu, nebo se stejnou cestou vrátíme k topolům a vezmeme to klidnější stezkou ke kostelu zadem. U vody se ovšem stočíme doprava.

Cestou narazíte na místo s legračním názvem *U čůránku*. Nikdo se nebude smát ani vyměňovat písmenka! Jen si pěkně zapamatujeme, že ve slově *čůrat* se může psát jak *u* s čárkou, tak *u* s kroužkem. Obojí je správně. :)

Sejdeme se u kostela.

Myslíte si, že cestou uvidíte nějakou orchidej? Věděli byste, jak ji poznáte?

V České republice je nyní známo – což znamená, že jde ověřit, že alespoň jednou za čas vykvetou – okolo 60 druhů orchidejí. Jde o rostliny výjimečné svými květy. V posledních desítkách let jsou některé jejich druhy nepopiratelnou vzácností. Název orchidej pochází z řeckého slova orchis, *které v překladu znamená* varle. *Je to podle tvaru podzemních hlíz... Nechte si od tatínka, dědečka nebo strýčka vysvětlit, čemu jsou hlízy podobné.*

Takže kdybyste si náhodou nebyli jisti, že vidíte orchidej, zkontrolujte její varlata! :)

Stop! To raději ne, rostlinku byste poničili. A to se nesmí! Ale to vy víte, protože jste úžasné, hodné, slušně vychované a přírodu milující děti, že ano?

Kdo vidí kostelíček a vedle něj kapličku? Větší ze staveb je **kostel sv. Jiří**.

Najděte jeho dřevěné dveře. Vidíte na nich kytičky? Očima jeďte po omítce vzhůru k jednomu i druhému okénku.

12. **Který předmět stojí na střeše?**

Původně na tomto místě stával jen pidikostelík. Dnešního podobu získal v roce 1722 a postupně byl ještě upravován. Na oltáři jsou umístěny sochy sv. Vavřince a sv. Floriána. Zajímavostí je, že na věži jsou stále v provozu hodiny, které se musejí denně ručně natahovat. Kdopak to má asi na starosti? Pan starosta?

Jdeme hledat pumpu. Jakou má barvu? Najděte její číslo a prstíkem ukažte, která číslice odpovídá vašemu věku. Najděte také text. Obsahuje vaše jméno nějaké písmenko z textu?

U východní strany kostela sv. Jiří stojí **kaple sv. Jana Nepomuckého.** Není známo, kdo a kdy ji dal vystavět. Jedno je však jisté: Tato stavba souvisí s osobou Jana z Pomuku. Je doloženo, že tu kaple stála už v roce 1740. Za dob panování císaře Josefa II. jí sice hrozilo zrušení, ale nakonec zůstala naštěstí zachována.

Víte, kdo byl Jan Nepomucký?

Jan Nepomucký (původně Jan z Pomuku) žil v době krále Václava IV. Díky pilnému studiu a snaze to dotáhl až na generálního vikáře. Do Janova osudu krutě zasáhly velké spory mezi králem a arcibiskupem Janem z Jenštejna. Když Jenštejn překazil královy plány na vytvoření nového biskupství v západních Čechách, panovník se rozhodl provinilce krutě ztrestat. Nejen arcibiskupa, ale i všechny jeho podřízené. Arcibiskup uprchl, Jan z Pomuku a někteří další skončili na mučidlech. Jan mučení nepřežil. Katovi pomocníci ho mrtvého svrhli z Karlova mostu do Vltavy. Dodnes je tam označeno místo, kde se tak stalo. Na kamenném zábradlí je křížek a u něj většinou fronty. Kdo se ho dotkne, tomu se prý splní přání...

Rok po Janově smrti nastalo mimořádné sucho, což lidé považovali za boží trest. Navíc některé církevní kruhy ve snaze krále ještě více očernit začaly šířit zvěsti o Janově statečnosti. Prý jako zpovědník královny nevyzradil její zpovědní tajemství, a proto musel zemřít.

Víra v Janovy nadpřirozené schopnosti byla dovršena po třech staletích. Při otevření světcova hrobu z lebky cosi samovolně vypadlo. Všichni se domnívali, že jde o jazyk – symbol faktu, že Jan ve věci královniny zpovědi držel jazyk za zuby. Záhadu vědci rozřešili v roce 1973. Dokázali, že načervenalá tkáň není jazyk, nýbrž část mozku se sraženou krví. Proč se ale rozhodla lebku opustit, stejně nikdo neví...
Záležitosti kolem Janova jazyka se v jednom ze svých epigramů věnoval vlastenec, buřič, novinář a spisovatel Karel Havlíček Borovský. Rebel, kterému v jeho době nebylo po chuti, že byly naše země pod silným vlivem Rakouska-Uherska. Tak silným, že se čeština začala pomalu a jistě vytrácet. Proto napsal epigram: *Svatý Jene z Nepomuku, drž nad námi svoji*

ruku, ať nám Bůh dá, co dal Tobě, by náš jazyk neshnil v hrobě.

Je to vlastně říkačka, která se dá naučit nazpaměť za minutu, ovšem na střední škole za ni dostanete jedničku. Zkusíte se ji naučit, než si vyzvednete dáreček?

Vše je hotovo. „Mučánkování“ procházkou i osvětou je u konce. Teď už jen stačí zajít v pracovní době každý všední den na „obecní úřad“ a vyzvednout si dáreček. Hezky za něj poděkujte, my děkujeme také. Samozřejmě ne za dáreček, ale za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou!

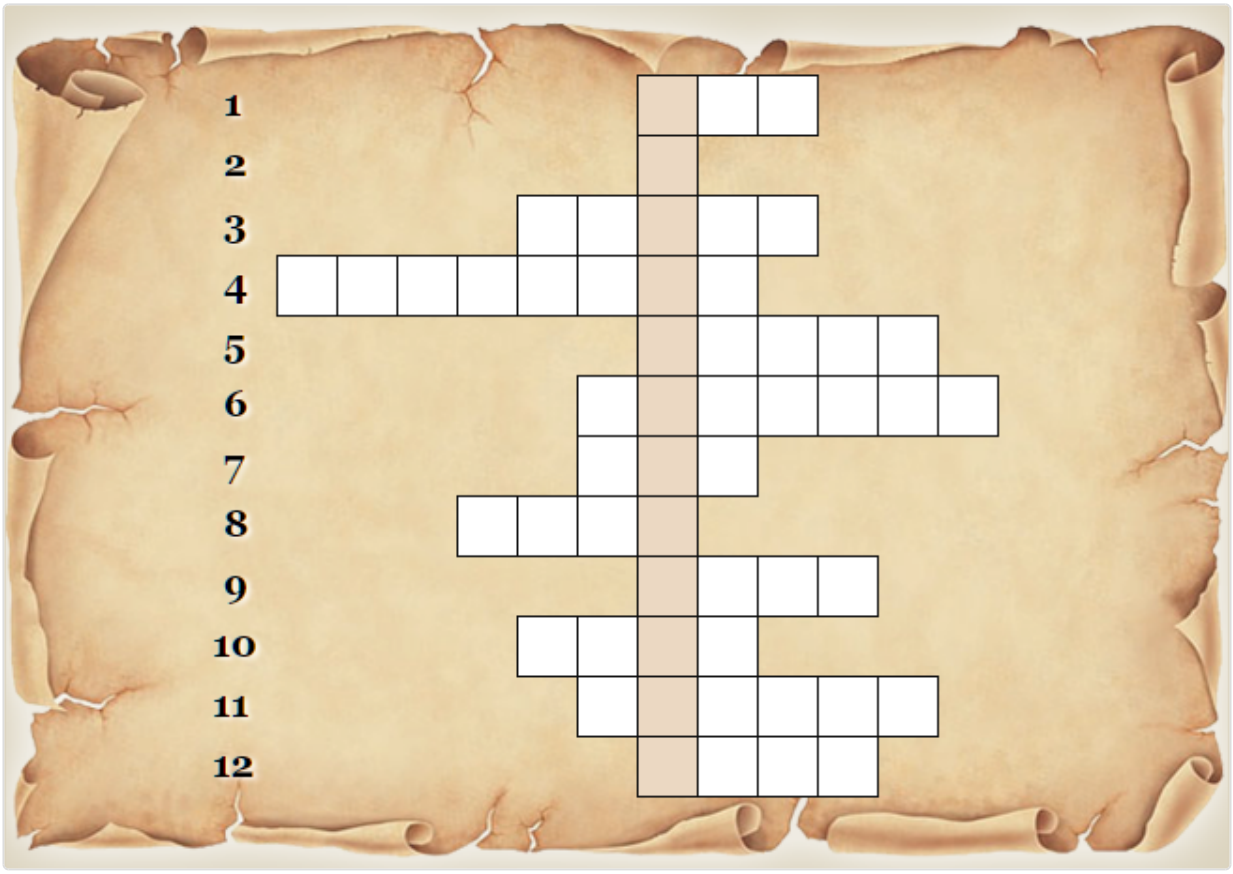
Tip na závěr:
Jen pár kilometrů od Panenského Týnce stojí u obce Klobuky opuštěně v poli slavný menhir **Kamenný pastýř**. Neopracovaný sloupovitý balvan z tmavého železitého křídového pískovce je pravděpodobně pravěkého stáří. Se svou výškou 3,5 m je nejvyšší v České republice. V nejširším místě měří přibližně jeden metr a jeho hmotnost je odhadována na pět tun. Kdysi byl údajně obklopen šesti až dvanácti menšími kameny, a tak dostal název *Kamenný pastýř se stádem*. Legenda praví, že se jedná o pastýře, kterému se zatoulaly jeho ovečky. Byl z toho tak zoufalý, že jen stál a stál a tupě koukal. Tak dlouho, až zkameněl.

Když rok co rok při pohledu od Kamenného pastýře překryje 30. dubna při východu slunce sluneční kotouč horu Říp, zahájí tak počátek keltského svátku Beltain. Stejný úkaz se opakuje začátkem srpna, kdy začíná keltský svátek Lugnasad. Dle pověsti se pod menhirem nachází podzemní jezero.

V textu byly použity mj. texty z webů www.kudyznudy.cz, www.panenskytynec.cz.

Otázky k tajence

1. **Napište výslednou číslovku.**
2. **Opište písmenko dole.**
3. **Kolik nožek dravců celkem vidíte?**
4. **Jak se jmenuje samice od holuba?**
5. **Napište název barvy.**
6. **Jak se jmenuje pes?**
7. **Kolik spala let?**
8. **Jak se jmenuje bylina?**
9. **Doplňte plodinu.**
10. **Doplňte slovo.**
11. **Jak se jmenovala silnice?**
12. **Který předmět stojí na střeše?**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 10.11.2026 22:54